

STRESZCZENIE

pracy doktorskiej autorstwa mgr Marty Raczyńskiej-Kruk pt. *W poszukiwaniu tożsamości. Genealogia amatorska we współczesnej Polsce – studium antropologiczne* napisanej pod kierunkiem dr hab. Moniki Golonki-Czajkowskiej w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

„Być może sama idea narracji – pisał Carlo Ginzburg – powstała najpierw w społeczeństwie myśliwych, w kontekście odczytywania śladów”. Podobnie genealog zbiera, a następnie odczytuje archiwalne tropy i poszlaki. Jako metoda poznania rodzinnej przeszłości, genealogia amatorska pozostaje unikalną, właściwą danemu człowiekowi formą doświadczania śladów przodków i opatrywania ich sensem. Spaja ona w sobie kręgi różnych pamięci – tych oddolnych i tych odgórnych, społecznie konstruowanych struktur narracyjnych. Jako przedmiot antropologicznej refleksji, uprawiana hobbystycznie genealogia sytuuje się w ramach „historii drugiego stopnia”. To narzędzie, które oddaje współczesnym Polakom i Polkom sprawczość w kształtowaniu opowieści o własnym miejscu w strukturze pokrewieństwa i powinowactwa, jak i o przeszłości w jej najrozmaitszych wymiarach: rodzinnym, lokalnym czy też narodowym.

Celem tej pracy jest skonstruowanie i zaaplikowanie antropologicznego klucza do interpretacji praktyk genealogicznych oraz rodzących się w ich toku wyobrażeń kształtowanych przez rosnącą popularność poszukiwań korzeni we współczesnej Polsce. Rozdział pierwszy zawiera propozycje teoretyczne (definicje, kategorie, pojęcia) do badań etnograficznych nad fenomenem amatorskiej genealogii. W rozdziale drugim zawarto założenia metodologiczne pracy oraz opis stosowanych w terenie metod i narzędzi badawczych. Rozdział trzeci obejmuje charakterystykę lokalnych i globalnych uwarunkowań, które wpływają na amatorski dyskurs w obrębie genealogii polskiej. Kolejne dwie części pracy zawierają natomiast interpretację zgromadzonego materiału empirycznego. Celem rozdziału czwartego, tak zwanego „portretu zbiorowego genealogów polskich”, jest próba wyjaśnienia i zinterpretowania mechanizmów rządzących wyobraźnią zbiorową w kręgach poszukiwaczy, głównie w oparciu o źródła cyberetnograficzne. W części tej poruszony został między innymi wątek z punktu widzenia

współczesnej kultury problem mediatyzacji pamięci w ramach cybergenealogii. Rozdział piąty, kluczowy na tle całej pracy, to rodzaj tryptyku, w którym na podstawie materiałów zebranych w trakcie wieloetapowych, wielostanowiskowych badań etnograficznych, w sposób pogłębiony sportretowane zostały trzy osoby amatorsko zajmujące się genealogią rodzinną. Portrety ukazują nie tylko drogi doświadczania i przeformułowywania śladów rodzinnej przeszłości przez każdego z rozmówców, ale i uwypuklają osobistą narrację genealogiczną jako fabułę, w której – niczym w „innym świecie” – zanurza się duet etnograf-genealog. Rozdział szósty porządkuje wnioski płynące z badań, umieszczając zjawisko współczesnej polskiej genealogii amatorskiej w kontekście praktyk tożsamościowych (na polach tożsamości genealogicznej i tożsamości genealoga-badacza), zwrotu ku lokalności, dialektycznego uwikłania „wielkich i „małych” narracji historycznych (w tym procesów mityzacji przeszłości), a wreszcie zwrotu cyfrowego oraz związanych z nim relacji zachodzących na osi genealog-cyberślad przodka.

Monika Dęgińska